

ARAŞTIRMA

Sağlık yüksekokulu ve sağlık meslek lisesi öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri

The hopelessness level of the students of school of health and medical vocational high school

Meltem Aydın¹, Semra Erdoğan², Mine Yurdakul¹, Aslı Eker¹

¹Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Ebelik AD, Mersin, Türkiye

²Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim AD, Mersin, Türkiye

Özet

Amaç: Araştırma; Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Mersin Sağlık Meslek Lisesi son sınıf öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerini ve etkileyen etmenleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Materyal-Metot: Araştırmanın evrenini Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu Ebelik ve Hemşirelik, Mersin Sağlık Meslek Lisesi Hemşirelik, Diş Protez Teknikerliği, Acil Tıp Teknikerliği bölümlerinde öğrenim gören 240 son sınıf öğrenci oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmak hedeflenmiş olup, toplam 225 öğrenci araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Çalışmada Beck Umutsuzluk Ölçeği ile sosyo-demografik bilgileri içeren anket formu kullanılmıştır. Veriler, 11.5 paket programı kullanılarak işlenmiş ve analiz edilmiştir. Ölçek puanına ait normallik kontrolü Shapiro Wilk testi ile yapılmış, normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Sosyo-demografik özelliklere göre ölçek puanları bakımından farklılıklar için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistik anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin % 35.6'sı iş bulma endişesi yaşadığı, en fazla iş endişesi yaşayan bölümün diş protez teknikerliği olduğu saptanmıştır ($p < 0.005$). Öğrencilerin cinsiyet, öğrenim gördüğü okul ve bölüm ile umutsuzluk puanları arasında anlamlı ilişki olmadığı ($p > 0.005$), iş bulma endişesi ve akademik başarı durumu ile anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($p < 0.005$).

Tartışma: Öğrencilerin çoğunluğunun iş bulma endişesi yaşamadığı, yaşayan öğrencilerin daha umutsuz olduğu, umutsuzlukları üzerinde başarı durumlarının etkili olduğu belirlenmiştir. Başarının artırılması için öğretim elemanlarının desteğinin gerekliliği, istihdamın sağlanabileceği kadar mezun verilmesinin iş bulma imkanlarını arttıracığı öngörüsündeyiz.

Anahtar Kelimeler: Umutsuzluk, ebelik, hemşirelik

Abstract

Objective: The study was done as a descriptive study to determine the levels of hopelessness and the factors that influence the hopelessness of the senior students of School of Health and Medical Vocational High School at the University of Mersin.

Material-Method: The population of the study was 240 senior students of Mersin University School of Health Department of Nursing and Midwifery, Mersin Medical Vocational High School Department of Nursing, Department of Dental Prosthesis, Emergency Medical Technicians. This study was conducted on 225 students in total. At this study, Beck Hopelessness Scale and a questionnaire form containing socio-demographic data were used. The data was evaluated by using SPSS 11.5 for Windows and to Shapiro Wilk Test, Mann Whitney U and Kruskal Wallis Tests were used. Statistics were performed at the 0.05 level of significance.

Results: It was identified that 35.6 % of the students had the fear of becoming unemployed, and the students who had this fear most were the ones at the Department of Dental Prosthesis. However, it was determined that there was a significant relation between employment anxiety and academic success.

Discussion: It was determined that most of the students did not have employment anxiety; the ones who had this anxiety were more hopeless and their academic success was effective on their hopelessness. It is suggested that not only teachers and students views have to be taken in order to do something to increase the level of success, but also appropriate planning for employment opportunities has to be made while accepting students to departments.

Keywords: Hopelessness, midwifery, nursing

Yazışma Adresi/Corresponding: Meltem Aydın
Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Ebelik AD.

Yazışma Adresi: Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Çiflikköy Kampüsü Mersin, Türkiye

Tel No : 0 324 361 05 81/4222

Faks No: 0 324 361 05 71

E-mail : meltemaydin@mersin.edu.tr

Müracaat tarihi: 06.07.2012

Kabul tarihi: 24.12.2012

Giriş

Türkiye nüfus açısından dünyanın en kalabalık 20 ülkesinden biridir. 2011 yılında Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızı binde 13.5 olarak gerçekleşmiştir (1). Hızlı nüfus artışı Türkiye'nin genç işgücünün iş alanlarına hızlı ve yoğun olarak katılımına neden olmaktadır. Bu nedenle ulusal politikalarda istihdam ve eğitim ayrıcalıklı bir konuma gelmektedir (2). Yine gençlerin işsiz kalma olasılığı, daha yaşlılara oranla iki kat fazladır ve gençlerin istihdamındaki ana sorun, eğitimden iş hayatına geçişte yaşanan genel zorluklardır. Gençliğin Durumu Araştırması'nı yanıtlayan gençlerin % 49.1'i en çok istedikleri şeyin "iyi bir iş" olduğunu belirtmektedir (3). Toplumda, bireyin çalışmak istek ve yeteneğinde olup da işsiz kalması, bir başka ifadeyle çalışma olanağı bulamaması, insan yaşamı üzerinde derin ekonomik, sosyal ve moral etkiler bırakan bir olaydır. Türkiye işsizlik oranı Türkiye İstatistik Kurumu 2012 verilerine göre % 10.4, genç işsizlik oranı ise % 18.3'tür (4). İşsizlik ekonomik bir sorun olmanın ötesinde, toplumsal ve kişisel içerimleri olan çok yönlü bir olgudur. Sorunun önemli bir boyutu, işsiz kalan kişilerde yarattığı korku, fiziksel ve ruhsal sağlığın bozulması, değersizlik, umutsuzluk, kendini yalnız hissetme, sorumluluklarını yerine getirememe, öfke, yoksulluk ve toplumsal dayanışmanın bozulması, toplumun değer yargılarının yitirilerek ortaya çıkardığı ümitsizliktir (5). Öz'ün bildirdiğine göre, NANDA umutsuzluğu "bireyin sınırlı ya da hiç alternatif göremediği veya kişisel seçenekler bulamadığı ve kendi yararı için enerji sarf edemediği bir durum" olarak tariflemektedir. Umut ise pozitif bir geleceği yaşayabilmek uğruna olumlu bir beklenti yaratmak için kritik bir kavramdır. Umut ve umutsuzluk karşıt beklentileri simgeler. Umutta hedefe ulaşmak için uygulamaya konulan planların başarılacağı öngörüsü varken; umutsuzlukta başarısızlık yargısı vardır. Umutsuzluk sonucunda ise depresyon ve özkıyım gibi ruhsal sorunlar ortaya çıkabilmektedir (6, 7). Ayrıca Uğur'un ve Yüksel'in yaptığı çalışmalarda umutsuzluk ile depresyon arasında ilişki bulunmuştur (8, 9).

Araştırma, Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ve Mersin Sağlık Meslek Lisesi son sınıf öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerini ve etkileyen etmenleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Materyal–Metot

Araştırmanın evrenini Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu (SYO) Ebelik ve Hemşirelik, Mersin Sağlık Meslek Lisesi (SML) Hemşirelik, Diş Protez Teknikerliği (DPT) ve Acil Tıp Teknikerliği (ATT) bölümlerinde öğrenim gören 240 son sınıf öğrenci oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmak hedeflenmiş olup, toplam 225 öğrenci

araştırmaya katılmayı kabul etmiş ve araştırma örnekleminin % 93,8'ne ulaşılmıştır. Araştırmaya başlanmadan kurumlardan gerekli izinler alınmıştır.

Çalışmada Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) ile öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerine ilişkin soruları içeren anket formu kullanılmıştır. Beck ve ark. tarafından 1974 yılında geliştirilmiş olan BUÖ 20 maddeden oluşan, 0-1 arasında puanlanan bir ölçektir. Alınan puanlar yüksek olduğunda bireydeki umutsuzluğun yüksek olduğu varsayılır. Ülkemizde geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (10). Veriler, SPSS 11.5 paket programı ve MINITAB 15.0 paket programının demosu kullanılarak işlenmiş ve analiz edilmiştir.

İstatistik Analiz

Ölçek puanına ait normallik kontrolü Shapiro Wilk testi ile yapılmış ve normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Sosyo-demografik özelliklere göre ölçek puanları bakımından farklılıklar için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler olarak minimum, maksimum, medyan ve % 25-75 yüzdeler, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Kategorik değişkenler arasındaki farklılıklar için Pearson ki-kare testi kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalar için ise iki oran testi kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler olarak sayı ve yüzde değerleri verilmiştir. Umutsuzluk düzeyini etkileyen faktörler çoklu regresyon analizi ile tespit edilmiştir. İstatistik anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri

		n	%
Yaş	18 ve altı	89	39,6
	19-24 yaş	113	50,2
	25 ve üstü	23	10,2
Cinsiyet	Erkek	46	20,4
	Kadın	179	79,6
Ailenin Gelir Düzeyi	Gelir Giderden Az	61	27,1
	Gelir Gidere Denk	141	62,7
Okul	Gelir Giderden Fazla	23	10,2
	SYO	124	55,1
	SML	101	44,9
Okuduğu Bölüm	Ebelik	67	29,8
	Hemşirelik	112	49,8
	ATT	26	11,6
	DPT	20	8,9

Araştırma kapsamında alınan öğrencilerin, % 50.2'si 19-24 yaş arası, % 79.6' sı kadın, % 62.7'sinin gelir düzeyi gelir gidere denk tirlo 1'de verildiği üzere % 55.1'i SYO' unda, % 49.8'i Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim görmektedir.

Tablo 2: Öğrencilerin başarı ve iş endişesi durumu

		n	%
Başarı Durumu	İyi	104	46,2
	Orta	105	46,7
	Kötü	16	7,1
İş Bulma	Var	80	35,6
Endişesi	Yok	145	64,4

(Tablo 1). Ayrıca Tablo 1'de verildiği üzere % 55.1'i SYO' unda, % 49.8'i Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin % 46.7'si başarı durumlarını "orta" olarak belirtirken, % 35.6'sı iş bulma endişesi yaşamaktadır (Tablo 2).

Çalışmaya katılan öğrencilerin okudukları bölüm ile iş endişesi yaşama durumları karşılaştırıldığında istatistik olarak anlamlı bir bağımlılık olduğu belirlenmiştir. (p=0.001, Tablo 3). İş endişesi yaşayan öğrencilerin % 36,3'ü ebelik bölümünde okurken ikinci sırada % 33,8 ile hemşirelik bölümü öğrencileri gelmektedir.

Tablo 3: Bölüm ile iş endişesinin karşılaştırılması

Bölüm	İş Endişesi			χ^2	P
	Var	Yok			
	n	29	38	67	
	%	%36,3	%26,2	%29,8	
	n	27	85	112	
	%	%33,8	%58,6	%49,8	
DPT	n	13	7	20	16,237 (Sd=3)
	%	%16,3	%4,8	%8,9	
ATT	n	11	15	26	0,001
	%	%13,8	%10,3	%11,6	
	n	80	145	225	
	%	%35,6	%64,4	%100	

Ayrıca, okudukları bölüm olarak düşünüldüğünde ise DPT bölümünde okuyan öğrenciler içerisinde % 65'i, ebelik programında okuyan öğrencilerin % 43,3'ü, ATT programında okuyan öğrencilerin % 42,3'ü ve hemşire-

lik programında okuyan öğrencilerin % 24,1'i iş endişesi yaşamaktadır. Ebelik programında okuyan öğrencilerin iş endişesi yaşama olasılıkları DPT programında okuyan öğrencilerin yaşadığı endişeden daha fazla olduğu (p=0.003), ayrıca ATT programında okuyan öğrenciden de daha fazla iş endişesi yaşadıkları (p=0.001) belirlenmiştir. Aynı şekilde Hemşirelik programında okuyan öğrencilerin de yaşadığı iş endişesi olasılığı DPT programında okuyan öğrencilerden ve ATT programında okuyan öğrencilerden daha fazla olduğu gözlenmektedir (p=0.009, p=0.002).

Tablo 4: Umutsuzluk düzeylerinin cinsiyet ile ilişkisi

	Min-Max.	Medyan [%25-75 yüzdelik]	Mean ± SD	P	
Cinsiyet	Kadın	0-20	4 [2-8]	5,4 ± 4,4	0,184
	Erkek	0-16	6 [3-9]	6,2 ± 4,4	

Tablo 4'de belirtildiği gibi erkeklerin umutsuzluk düzeyleri kadınların umutsuzluk düzeylerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak bu fark anlamlı değildir (p>0.05).

Öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri ile okul türü arasında ilişki incelendiğinde birbirine yakın sonuçlar bulunmuştur ve aralarındaki fark anlamlı değildir (p>0.05). Ayrıca ATT bölümü öğrencilerinin diğer bölüm öğrencilerine göre umutsuzluk düzeyleri daha yüksektir, ancak bu fark anlamlı değildir (p>0.05, Tablo 5).

Tablo 6'da görüldüğü gibi iş bulma endişesi olan öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri, endişe taşımayanlara oranla daha yüksektir. İstatistiksel olarak da bu fark anlamlıdır (p<0.05). Çalışma bulgularımızda, başarı durumlarına göre umutsuzluk ölçek puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p=0.001). Farklılıklar incelendiğinde, başarı durumu iyi olan öğrencilerin orta ve kötü durumda olan öğrencilere göre daha umutlu oldukları (sırasıyla p değeri p=0.001, p<0.001), başarı durumları kötü olan öğrencilerin orta düzeyde başarılı olan öğrencilere göre daha umutsuz oldukları görülmektedir (p=0.016, Tablo 6).

Umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörler birlikte ele alındığında, öğrencilerin başarı durumları ve iş bulma endişelerinin de her ikisinin birlikte umutsuzluk düzeyi üzerine etkili olduğu tespit edilmiştir. Her iki parametrenin de modele birlikte alındığı çoklu regresyon analiz sonuçları

Tablo 5: Umutsuzluk düzeylerinin okul ve bölüm ile ilişkisi

		Min- Max.	Medyan [%25-75 yüzdellik]	Mean ± SD	P
Okul	SYO	0-19	5 [2.25- 9.00]	5,8 ± 4,5	0,337
	SML	0-20	4 [2-8]	5,3 ± 4,3	
	Ebelik	0-19	5 [2-9]	5,6 ± 4,5	
	Hemşirelik	0-20	4 [2-8]	5,3 ± 4,5	
Bölüm	DPT	0-12	5.5 [2.3-8.0]	5,3 ± 3,5	0,284
	ATT	1-14	6.5 [3-9]	6,8 ± 4,2	

Tablo 6: Umutsuzluk düzeylerinin iş bulma endişesi ve başarı durumuyla ilişkisi

		Min- Max.	Medyan [%25-75 yüzdellik]	Mean ± SD	P
İş bulma endişesi	Var	0-20	5 [3-11,5]	6,9 ± 4,8	0,001
	Yok	0-20	3 [2-7]	4,8 ± 4,0	
	İyi	0-20	3 [2-6]	4,4 ± 4,0	
Başarı durumu	Orta	0-19	5 [3-9]*	6,2 ± 4,4	0,001
	Kötü	1-16	8,5 [6-14]*†	9,1 ± 4,6	

*: İyi ile olan farklılıkları; †: Orta ile olan farklılıkları göstermektedir.

Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7: Çoklu doğrusal regresyon sonuçları

Değişken	Katsayı	S.Hata	Beta	t	P
Sabit	8,232	1,066		7,722	<0,001
Başarı durumu (Kötü-Orta)	-2,802	1,112	-0,318	-2,520	0,012
Başarı durumu (Kötü-iyi)	-4,393	1,115	-0,498	-3,941	<0,001
İş bulma endişesi	1,899	0,579	0,207	3,277	0,001

Tablodan yararlanılarak regresyon denklemi aşağıdaki gibi yazılmaktadır.

$$Y = 8,232 - 2,802 X_1 - 4,393 X_2 + 1,899 X_3$$

X_1 : Başarı durumu için (“kötü” referans olarak alınıp diğerleri orta düzeyde olanlar)

X_2 : Başarı durumu için (“kötü” referans olarak alınıp diğerleri iyi düzeyde olanlar)

X_3 : İş bulma endişesi (referans olarak “yok” alınmıştır)

Regresyon denklemine göre, başarı durumu orta düzeyde olanların umutsuzluk düzeyi başarı durumu kötü olanların umutsuzluk puanlarına göre 2,802 puan daha düşük olduğu belirlenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0.012$), başarı durumu iyi olanların umutsuzluk puanları, başarı durumu kötü olanlara göre 4,393 puan daha düşük bulunmuştur ($p<0.001$). Ayrıca, iş endişesi olan öğrencilerin puanı iş endişesi yaşamayan öğrencilerin puanlarından 1,899 puan daha fazla olduğu belirlenmiştir ($p=0.001$).

Tartışma ve Sonuç

Araştırmamızda başarı durumları sorulmuş ve öğrenciler kendi değerlendirmelerine göre sınıflamıştır. Çalışmamızda başarı durumunu “orta” (% 46.7) ve “iyi” (% 46.2) olarak ifade edenlerin sayısı birbirine çok yakındır ve akademik başarının geleceğe dair olumlu beklentiler üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu mezuniyet sonrası iş bulma endişesi yaşamamaktadır, ancak yaşayanların oranı (% 35.6) yadsınamayacak kadar yüksektir (Tablo 2). İş bulma endişesi bölüm olarak incelendiğinde Ebelik, Hemşirelik,

DPT, ATT, şeklinde sıralanabilir ve istatistiksel olarak aralarındaki fark anlamlıdır ($p<0.05$, Tablo 3). Bu anlamlilik Ebelik bölümünde okuyan öğrenciler ile DPT ve ATT bölümlerinde okuyan öğrenciler arasında, Hemşirelik bölümünde okuyan öğrenciler ile yine DPT ve ATT bölümü öğrencileri arasındadır. Sağlık mesleklerinin bir çok iş alanına göre daha kolay iş bulabildikleri bilinmekte ancak özellikle son sınıfta iş yaşamı ve benzeri yaşam kaygılarının artması beklenmektedir. Ayrıca sağlık sistemi içindeki son değişiklikler (aile hekimliği uygulaması vb.) özellikle Ebelik mesleğinin uygulama alanlarını daraltmakta, ileriki zamanlarda devlet kurumlarında istihdamın sınırlı sayılarda olması öngörülmektedir. Buna bağlı olarak çalışmaya katılan meslek gruplarından Ebelik bölümü öğrencilerinin diğerlerine göre daha fazla endişe duyduğu düşünülmektedir. Dursun ve Aytaç'ın çalışmasında da iş bulma konusunda ümitli olan öğrencilerin daha az kaygılı olduğu saptanmıştır (11).

Çalışmamızda cinsiyet ile umutsuzluk düzeyi arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır, ancak erkeklerin kız öğrencilere göre daha fazla umutsuz oldukları saptanmıştır (Tablo 4). Bu sonucun nedeni, toplumumuzda sahip olunan geleneksel roller, erkekleri ailenin geçimini sağlamakla yükümlü kılmakta, bu da beraberinde iş bulma endişesini ve umutsuzluğu getirdiği düşünülmektedir. Birçok çalışma da bulgularımızı destekler niteliktedir (12-15).

Öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri ile öğrenim gördüğü okul ve bölüm arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel fark anlamlı değildir. Ancak ATT bölümü diğer bölümlere göre daha fazla umutsuzluk yaşamaktadır ($p>0.05$, Tablo 5). Bu sonucun ATT bölümü mezunlarının diğer sağlık mesleklerine –özellikle Ebelik ve Hemşirelik- göre iş bulma olanaklarının ve kamu kadrolarının daha az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çelikel ve ark.'nın çalışmasında SYO öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri diğer birçok fakülteye göre yüksek bulunmuştur ve bulgularımızı desteklemektedir (14). İmamoğlu ve Yavuz'un çalışmasında ise SYO öğrencileri diğer fakültelere göre en az umutsuzluk yaşayan gruptur (16).

Çalışmamızda iş bulma endişesi olan öğrencilerin daha umutsuz oldukları saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 6). Sağlıkla ilgili okulların günden güne artan kontenjanları ve mezun sayılarına rağmen istihdamın sağlanamaması beraberinde rekabeti ve işsizliği getirmektedir. Mezunların iş bulma endişesi umutsuzluğa yol açmakta, umutsuzluk ise depresyon gibi psikiyatrik bozukluklara neden olabilmektedir (7). Dereli ve Kabataş'ın çalışmasında, SYO öğrencilerinin yarısından fazlasının iş bulma endişesi yaşadığı, iş bulma endişesi yaşayan öğrencilerin de daha umutsuz oldukları saptanmıştır ve bulgularımızı desteklemektedir (17).

Çalışma sonuçlarımız öğrencilerin başarı durumları kötüye gittikçe umutsuzluk düzeyleri de arttığını göstermektedir ve fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$, Tablo 6). Çelikel ve Erkorkmaz'ın çalışmasında da başarı durumu kötü olan öğrencilerin daha fazla umutsuzluk yaşadıkları saptanmıştır (14). Üngüren ve Ehtiyar'ın çalışma sonuçları da bizim çalışmamızı destekler niteliktedir (18).

Sonuç olarak araştırma kapsamına alınan öğrencilerin umutsuzluk yaşadıkları ve umutsuzluğa akademik başarı durumu, iş bulma endişesi, okuduğu bölüm gibi birçok faktörün etkili olduğu saptanmıştır. Umutsuzluk; depresyon, intihar, nevroz, mazoşizm, sadizm, sosyopatlık, alkolizm, yıkıcılık vb. durumlara yol açabildiği gibi fiziksel birçok rahatsızlıklarda da etkili olduğu bilinmektedir (16). Yeni nesil sağlık çalışanlarının daha verimli ve kaliteli çalışabilmesi için yaşamdan daha fazla doyum almaları sağlanmalı, hayata umutla bakabilmeleri desteklenmelidir. Öğrencilerin akademik başarısının artırılması için öğretmen ve öğretim elemanlarının desteğinin gerekliliği ve istihdamın sağlanabileceği kadar mezun verilmesinin iş bulma imkanlarını arttıracığı öngörülmektedir.

Kaynaklar

1. Nüfus İstatistikleri ve Projeksiyonlar. Erişim: www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=243 Erişim Tarihi: 14.06.2012
2. Tatlıdil E. Türk İşgücünün Yapısı ve Avrupa Birliği İstihdam Politikaları. Ege Academic Review 2002; 2(2): 1-14.
3. İnsani Gelişme Raporu/ Türkiye 2008 Türkiye'de Gençlik. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Ankara, 2008.
4. Türkiye İşsizlik Oranı. Erişim: <http://www.tuik.gov.tr/Gosterge.do?id=3536&metod=IlgiliGosterge>. Erişim Tarihi: 14.06.2012
5. Kepceoğlu M. Psikolojik Danışma ve Rehberlik. İstanbul: Alkım Yayınevi, 2001.
6. Öz F. Sağlık Alanında Temel Kavramlar. Ankara: İmaj İç ve Dış Ticaret AŞ, 2004.
7. Dilbaz N, Seber G. Umutsuzluk Kavramı: Depresyon ve İntiharda Önemi. Kriz Dergisi 2003; 1(3): 134-138.
8. Uğur D Dünyayı Adil Algılama Ve Geleceğe Dair Umut/Umutsuzluk: Depresyon Tanısı Alan ve Almayan Kişilerde Adil Dünya İnancı. Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, 2007
9. Yüksel İ. İşsizliğin Psiko-Sosyal Sonuçlarının İncelenmesi (Ankara Örneği). C.Ü. İktisadi Ve

- İdari Bilimler Dergisi 2003; 4 (2): 21.
10. Durak A. Beck Umutsuzluk Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Türk Psikoloji Dergisi 1994; 9: 1-11.
  11. Dursun S, Aytaç S. Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 2009; 28 (1): 71-84.
  12. Özmen D, DüNDAR P, Çetinkaya A, Taşkın O, Özmen E. Lise Öğrencilerinde Umutsuzluk ve Umutsuzluk Düzeyini Etkileyen Etkenler. Anatolian Journal of Psychiatry 2008; 9: 8-15.
  13. Deveci S, Ulutaşdemir N, Açık Y. Bir Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinde Umutsuzluk Düzeyi ve Etkileyen Faktörler. Dicle Tıp Dergisi 2011; 38 (3): 312-317.
  14. Çelikel F, Erkorkmaz Ü. Üniversite Öğrencilerinde Depresif Belirtiler ve Umutsuzluk Düzeyleri ile ilişkili Etmenler. Nöropsikiyatri Arşivi 2008; 45: 122-129.
  15. Batıgün A. İntihar Olasılığı: Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Umutsuzluk ve Yalnızlık Açısından Bir İnceleme. Türk Psikiyatri Dergisi 2005; 16(1): 29-39.
  16. İmamoğlu A, Yavuz A. Üniversite Gençliğinde Dini İnanç ve Umutsuzluk İlişkisi. Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 2011; 23(8): 205-244.
  17. Dereli F, Kabataş S. Sağlık Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulma Endişeleri ve Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi. Yeni Tıp Dergisi 2009; 26: 31-36.
  18. Üngüren E, Ehtiyar R. Türk ve Alman Öğrencilerin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması ve Umutsuzluk Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Araştırma. Journal of Yasar University 2009; 4(14): 2093-2127.